

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
Iesv, Cvrsvs Theologicvs**

in decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Secvndam Secvndæ, & Tertiam Partem D. Thomæ

Esparza Arteida, Martin de
Lugduni, 1666

C. Vtrum effectus huius Sacramenti sit perfectio sanitatis spiritualis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94839](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94839)

torum, vt sapè dictum est. Requiritur deinde, vt sit compos rationis, & capax peccandi, vt colligitur ex illo Iacobi, inducat presbyteros. Nec enim præcipi, aut suaderi potest, vt inducat presbyteros, ei, qui ne desiderium quidem concipere potest inducendi presbyterum, nec indicium præbere vllum desiderij, tunc, vel antea concepti, vt idem ab aliis inducatur. Colligitur rursus efficacius; tùm ex illis aliis verbis eiusdem Iacobi, *alleviabit, remittentur*; tùm ex forma huius sacramenti, *indulgeat vbi Dominus, quidquid peccasti per visum, &c.* Nec enim est capax alleviationis spiritualis, & remissionis peccatorum, qui non est, aut saltem antecederet non fuit compos rationis, & capax peccandi. Sufficit verò visum rationis præstitisse, tametsi non adsit, tùm, cum suscipitur sacramentum, quia vsus rationis antecedens sufficit, vt tolli possint reliquæ peccatorum, necnon peccata ipsa, si quæ supersint nondum condonata, qui est effectus proprius huius sacramenti. Vnde pueri ante septennium, & perpetuo amentes non sunt capaces huius sacramenti; sunt verò capaces omnes adulti baptizati, qui sunt, vel aliquando fuerunt capaces peccandi propria voluntate, sed requiritur præterea vltimò, vt suscipiens hoc sacramentum sit moribundus, seu in supremo vitæ periculo constitutus, per dispositionem lethalem sibi inhaerentem. Ita definiunt Concilium Florentinum, & Tridentinum vbi supra, & colligitur ex verbo Iacobi, *infirmatur quis in vobis*, cui vulgata nostræ verbo, correspondet in Græco vox significans infirmitatem gravem, & periculosam. Vnde non vltimò periclitanti nulliter hoc sacramentum daretur. Neque verò sufficit qualibet proxima mortis instantia, qualis datur in iis, qui proximè suspendendi sunt, vel aliter necandi violenter; cùm in se sint benè dispositi ad viuendum. Quia hi eo ipso sunt sufficienter dispositi ad orandum pro se ipsis, & ad querendum per se ipsos alia salutis æternæ remedia, nec patiuntur specialem illam debilitatem mentis, & corporis, cui subsunt ij, quibus intrinsecè inest dispositio proximè pertrahens ad mortem. Nihil verò interest, vnde ea dispositio proveniat, an ex morbo naturali, vulnere, veneno, senio, vel alio simili accidenti, quæ est doctrina communis Theologorum in præsentia. Quia vndeque proveniat, dummodò inest intrinsecè; semper est coniuncta cum prædicta debilitate fundante necessitatem, & opportunitatem huius præsidij.

Artic. 3. Cæterum necesse non est, nec expedit expectare, donec infirmus constituatur in vltima agonia sitque semimortuus, ac sensibus penitus, aut ferè destitutus. Sufficit enim maiorem esse timorem mortis proximè superuenturæ, quam spem infirmitatis superandæ, atque providendum est, vt sacramentum conferatur, dum sensus vigent, & ratio, vt dispositio sit melior maiorque devotionis, & consolationis spiritualis fructus, atque in dubio satius est, prævenire, quam nimium differre. Quod si morbus eo usque processerit, vt iam sensus, ac ratio desit, imò etiam si dubitetur, an iam sit mortuus infirmus, ne tùm quidem negandum est sacramentum, quia tunc etiam est spes, quod prosit interius, per collationem gratiæ. Quæ omnia docet ex communi, & fusius confirmat Suarez ex communi cæterorum Theologorum. Quorum communis itidem observatio est, quando hoc sacramentum datur carenti actualiter vsu rationis, oportere, vt in eo præcesserit consensus, & voluntas explicita, vel implicita, suscipiendi huius sacramenti, quæ tamen voluntas semper sufficienter præsumitur in homine non improbo, nec admodum suæ salutis incurio. Non ita facillè præsumitur contritio, vel attritio, sed necesse est, vt eius peculiare aliquod indicium

exterior præfuerit, si confiterit infirmum, dùm esset sui compos peccasse lethaliter, nec iustificatum fuisse per aliud medium. Ex his itaque apparet ministerium huius sacramenti esse Presbyterum, subiectum verò esse moribundum, & quænam ex parte vtriusque conditiones requirantur.

Ad 1. Oratio, quæ est forma huius sacramenti, quatenus forma, & pars eius est, non inducit suum effectum ex opere operantis, sed ex opere operato, nec funditur à ministro, tanquam à persona priuata, sed in persona totius Ecclesiæ. Propterea nihil impedit efficaciam sacramenti improbitas ministri, etiam infidelis, ac hæretici; requiritur verò, vt idem minister sit Sacerdos, qui solus, & non laicus potest orare tanquam persona publica, nomine totius Ecclesiæ, & tanquam eam vicarius Christi, qui est sacerdos in æternum.

2. Patet ex dictis supra quæst. 54. vbi innouit confirmatum adscribi permanentem militiæ spirituali, eidemque imprimi characterem huius militiæ, proptereaque opus esse Episcopo, qui est Dux in Ecclesia. Nihil autem eiusmodi datur in Extrema Vnctione. Et præterea hoc sacramentum est maioris necessitatis, quàm confirmatio, vt dicitur quæst. 101. ideòque oportuit ministrum eius esse magis obuium, quique facilius adire possit infirmum, quandocumque indigerit.

Ad 3. Quoad priorem eius partem sani non indigent ea perfectione remissionis peccatorum, quam donat hoc sacramentum, vt paulò post apparebit. Quoad alteram partem conceditur intentum de pueris, deque aliis perpetuò expertibus rationis; negatur verò imprimis, eos, qui aliquando vsi sunt ratione, tametsi actu ea destituantur esse incapaces omnium effectuum specialium huius sacramenti, esto potiri non possint omnibus eius effectibus, vt apparebit in eadem quæst. seq. Deinde, qui carent aliquo sensu, aut parte vngenda, non propterea necesse est, vt careant peccatis internis, circa obiectum eiusdem sensus, aut partis, quæ propterea nihilominus dicuntur peccata eiusdem sensus, aut partis. Vnde vtiliter, & opportunè vnguntur taliter mutilati, seu defectuosi in parte propinquiore, respectu eius, quæ deest. Denum quoties recurrit nouum periculum vitæ ex morbo, vel alia simili indispositione lethali corporis, toties repetitur hoc sacramentum, ideòque omnis moribundus, & quoties de nouo est talis, de nouo est capax huius sacramenti. Quod videlicet non imprimit characterem, sicut imprimit confirmatio.

Q V A E S T I O C.

Virum effectus huius sacramenti sit perfectio sanitatis spiritualis?

Videtur non esse. 1. Quia perfectio sanitatis spiritualis habetur per exclusionem omnium peccatorum. Quæ videlicet sola opponuntur sanitati spirituali, eiusque perfectioni. Exclusionem autem omnium peccatorum operantur Baptismus, & Penitentia. Ergò eadem hæc duo sacramenta operantur perfectionem sanitatis spiritualis, & non Extrema-Vnctio.

2. Omnes, & semper indigent perfectione sanitatis spiritualis, atque ad eandem procurandam omnes, & semper tenentur, iuxta illud: *Estote perfecti sicut Pater vester Cælestis perfectus est.* Non autem omnes, & semper tenentur ad suscipiendum hoc sacramentum, aut ad habendum hoc sacramentum, vt patet

ex

ex nuper dictis. Ergo perfectio sanitatis spiritualis, non habetur per hoc sacramentum. Accedit Christum Dominum, & Beatam Virginem habuisse in summo gradu eiusmodi perfectionem, quam etiam suo modo maximam consecuti sunt Sancti Martyres, qui tamen non perceperunt effectum huius sacramenti, cum nec ipsum sacramentum perceperint.

3. Aqua Baptismalis ita abluit spiritualiter animam, ut simul abluat materialiter corpus, ubi ipsum contingit. Ergo similiter oleum, quod ex sua natura est lenitium, ac mediativum, ita causat interius sanitatem spirituales, ut simul etiam causet sanitatem corporalem. Ergo effectus huius sacramenti, non est perfectio solius sanitatis spiritualis.

4. Non minus distinguitur vnctus à non vncto, quam baptizatus à non baptizato, & propterea hoc sacramentum perficitur vnctione, sicut ordo, & confirmatio. Ergo hoc sacramentum, ultra perfectionem sanitatis inducit characterem, sicut inducunt illa alia sacramenta. Accedit in omnibus sacramentis dari aliquid, quod sit res, & sacramentum simul, iuxta commune Theologorum axioma. Nihil autem eiusmodi daretur in hoc sacramento, si non imprimeret characterem.

Artic. 1. Respondetur. Sicut per baptismum regeneratur homo spiritualiter, & per poenitentiam suscitatur, ac reuiuiscit; ita per Extremam-Vnctionem sanatur, & vita prae-habita promouetur ad integram virium firmitatem. Vnde sicut medicina corporalis sanatiua corporis, & reparatiua virium naturalium, praesupponit vitam corporalem in eo, cui adhibetur, ita hoc sacramentum praesupponit vitam spirituales, ac proinde deletionem peccatorum omnium lethaliu, solumque inducit per se remissionem venialium de nouo, tollitque effectus peccatorum lethaliu adhuc superstitis, quatenus labefactant vires animae, ad retinendos viriliter hostiles assultus. Quia de causa hoc sacramentum dicitur viuorum, nec potest suscipi per se absque nouo sacrilegij peccato, ab eo qui est sibi conscius peccati lethalis, ut docent omnes Theologi cum D. Thoma quaest. 30. suppl. artic. 1. Praedictam virium reparationem, & ablationem peccatorum praecedentium, quoad eorum reliquias debilitatiuas vigoris spiritualis esse effectum proprium huius sacramenti colligitur imprimis ex promissionibus diuinis illi adiunctis per Iacobum capite illo 1. Epistolae suae, dum dicit: *Saluabit infirmum, & allenabit eum Dominus*. Quia saluatio, quae restat superaddenda infirmo, consistit in reparatione virium, quas attenuat infirmitas, idque ipsum ponit ob oculos distinctius allenatio, quae non aliter fit, quam superinducto vigore, qui debeat viuenti. Idem effectus manifestatur clarissime à Concilio Tridentino cap. 2. de hoc sacramento, dum dicit esse de eius effectus: *Res haec gratia est Spiritus Sancti, cuius vnctio delicta, si quae sint adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit, & agroti animam alleniat, & confirmat, magnam in eo Diuinae misericordiae fiduciam excitando, qua infirmus subleuatus, & morbi incommoda, ac labores lenius fert, & temptationibus Demonis, calcaneo insidiantis, facilius resistit*. Idem denique colligitur ex ipsa sacramenti significatione. Ex parte quidem materiae; Quia vnctio olei, quod est medicatiuum, ac lenitiuum iuxta illud Isaia 1. 6. *Plaga tumens non est creata medicamine, neque sorta oleo*, quatenus adhibita infirmo ex sua natura ordinatur ad significandam reparationem virium eius, & quia idem oleum est valde penetratiuum, significat idonee remedium, quod adhibetur, peruenire usque ad vltimas reliquias plagarum, & ad minimas usque plagulas peccatorum venialium. Ex parte verò formae, quia per eam imploratur mis-

ericordia Dei, quae piissima est, quae superlatiua significatio pertinet ad remissionem peccatorum, tum grauium, quoad accidentales eorum reliquias, tum leuium, quoad substantiam etiam ipsorum. Nempe primus gradus misericordiae erga peccatorem est, condonare peccata lethalia, secundum se, alter vero est condonare tum eadem peccata graui quoad reliquias accidentales ipsorum, tum leuia, quoad totum ipsorum malum.

Artic. 2. Quia verò hoc sacramentum solis confertur moribundis, ideoque destitutus vigore mentis, & corporis, ex conditione subiecti restringitur praedictus sanationis effectus, eiusque significatio sacramentalis, ad ablationem debilitatis eius spiritualis, quae opprimit infirmum, vltimò periclitantem, dum ita agrotat, atque in eo versatur periculo: Vnde transacto eo morbi periculo, siue succedat mors, siue salus, nihil amplius operatur directe, ac immediate, hoc sacramentum. Hinc apparet primò ratio cur hoc sacramentum non imprimat charitatem, ut tradunt omnes cum D. Thoma praedicta quaest. 30. artic. 3. Quia videlicet character est effectus permanentiter inherens, & conferens ius itidem permanens, ad auxilia gratiae opportuna, quoties recurrerit occasio, & necessitas eorum, pro fine aliquo peculiari, ad quem toto vitae decursu tendere tenetur, qui suscepit sacramentum, eiusque characterem. Indidem rursus apparet ratio, ob quam toties iterandum est hoc sacramentum, quoties ingruit de nouo periculum vitae coniunctum cum virium debilitate. Quia videlicet solis adhibetur moribundis, adeoque morituris per se loquendo, quin recurrat occasio noua auxiliorum gratiae, quae subministrat: apparet denique pro hoc sacramento valde, ac licite suscipiendo, non esse praecise necessariam peculiarem aliquam dispositionem actualem ultra statum gratiae, quae dictum est requiri, solumque sufficere per se consensum suscipiendi implicitum, vel explicitum, quia in homine absolute iusto, & sancto, nullum est impedimentum argumenti gratiae, & auxiliorum actualium, quod sit ex sua natura impossibile cum ipsis, ac proinde causa horum praecise effectuum inductiua per se non indiget, ut operatur, dispositione peculiari. Ceterum quia sacramenta omnia eo plus operantur, quo subiectum melius est dispositum, consultius est ut infirmus disponatur per actus, quantum fieri potest intensos, ac feruentes spei, praesertim, & charitatis. Expedi praeterea praemittere actum attritionis, circa peccata venialia, quorum dimittendorum vim habet hoc sacramentum sicut sacramenta cetera, nec dimittere ea potest, non praesente aliquo motu doloris, & poenitentiae, ut dictum est superius non semel.

Artic. 3. Atque haec quidem sunt in confesso apud omnes, aut fere. Illud superest iam controuersum inter Theologos an hoc sacramentum possit remittere etiam per accidens peccata lethalia, nondum condonata secundum se. Videtur probabilius posse ea remittere, existente in moribundo bona fide, quod sit in gratia, simulque praesente contritione perfecta, vel attritione, totaque dispositione requisita ad iustificationem per sacramentum, iuxta dicta supra circa baptismum, & poenitentiam. Ita docet D. Thomas praedicta quaest. 30. artic. 1. alique communiter ibidem, fundamentum adest ad ita affirmandum in illa Apostoli conditionali, & si in peccatis fuerit, remittentur ei. Haec enim promissio, quatenus conditionaliter effertur, & subiungitur post promissiones alias absolutas, *saluabit, allenabit*, indicat vim remittendi peccata lethalia, non pertinere ad primum huius sacramenti conceptum, nec ipsam remissionem

remissionem prouenire ex eo per se, sed per accidens, & consequenter tantum; ceterum eadem promissio non verificatur, vt iacet, & secundum totam latitudinem suæ propriæ significationis, si idem sacramentum in nullo prorsus euentu potest remittere ex opere operato peccata etiam lethalia, quæ, vel maxime intelliguntur nomine peccatorum absolute prolato, vsque adeo vt sola ipsa satis frequenter intelligantur sub ea voce secundum se, tum in sacris litteris, tum apud Auctores alios. Quid quod incongrua esset eiusmodi locutio, si sola intelligenda essent peccata venialia, vel solæ reliquæ peccatorum lethaliū. Quia vtrumque hoc malum est commune, & familiare, cum tamen conditionalis eiusmodi locutio vsurpari non soleat, nisi circa raro contingentia, & quæ non præsumuntur per se. Eadem ponderatio aptè cadit in verba Concil. Trid. sess. 14. cap. 2. *Res hæc gratia est Spiritus Sancti cuius vnctio delicta, si quæ sint adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit.* Vbi præterea est obseruandum, delicta non tam dici solere peccata venialia, quam grauiā, ac lethalia; nec tam propriè adhuc expianda dici absolute, quæ sunt iam remissa quoad substantiam, quam quæ nullatenus adhuc remissa sunt; ac demum siquidem peccati reliquæ intelliguntur, tam lethalis, quam venialis, delicta quoque intelligi debere tam lethalia, quam venialia, eaque secundum se, & non tantum quoad aliquas reliquias, & secundarios effectus, ne idem bis dicatur, aut in vniuersaliori significatione vsurpetur *Tò peccati*, quam *Tò delicta* absque fundamento in textu, aut in ratione aliqua vrgenti ad tale discrimen. Adde hunc effectum sufficienter significari per formam huius sacramenti, dum dicitur: *Indulgeat tibi Deus quidquid peccasti per visum, &c.* ex his apparet ratio discriminis, quo minus eadem virtus remittendi per accidens peccata lethalia, attribuat reliquis sacramentis viuorum. Nempè in reliquis nullum apparet simile fundamentum, aut ex parte significationis formæ, aut ex authoritate aliqua sacra, sed magis oppositum, vt patet ex dictis, & dicendis circa singula, necnon in communi quæst. 26. ratio conuenientiæ, ob quam Deus ita instituere voluerit, est, quia suscipienti reliqua sacramenta viuorum in statu peccati, superest adhuc tempus repetendi cum fructu sacramentum pœnitentiæ, superest quoque vires ad recogitandum peccata, & ad conandum, vt de ipsis conteratur perfectè. Vtrumque autem deest suscipienti hoc sacramentum, idèque æquum specialiter, atque conueniens fuit, vt hoc sacramentum institueretur cum plenissima indulgentiā vi, respectu suscipientis ipsum bona fide, & cum præindicata bona dispositione.

Artic. 4. Nihil necesse est hic dicere circa instantans, pro quo Extrema-Vnctio inducit suos istos effectus. Quia ex dictis quæst. 98. liquet eos induci, iuxta sententiam probabiliorē, & apud me veram, pro eo instanti pro quo primum essentialiter completur vltima vnctio cum sua forma; iuxta sententiam verò aliam absolute probabilem, eosdem induci pro eo instanti, pro quo primum essentialiter completur prima vnctio cum sua forma, cuiuscunque demum sensus ea fuerit. Videatur Doctrina data suprâ in communi quæst. 29. Atque hoc dictum sit de gratia solum habituali. Nempè auxilia actualia suppeditantur ex vi huius sacramenti pro toto tempore, quo durat periculum vitæ, ratione cuius datum est sacramentum, idque quoties opportunum est, & indiget de nouo infirmus ad superandos dæmonis assultus, ad tolerandam patienter infirmitatem, atque ad alios similes pios, & salutes animi motus, alioquin retardandos vi præcedentium peccatorum,

& præsentis virium debilitatis. Quia verò hæc omnia conferuntur in vltima vitæ periodo, atque tunc de vnoquoque dicitur, quod assequatur suam perfectionem, cum ei vltima manus adiicitur, atque acquirit id, quod ex sua natura est vltimò perfectiū ipsius; concluditur omnes effectus huius sacramenti, propriissimè pertinere ad perfectionem sanitatis spiritualis, omnesque summam sub hoc conceptu comprehendi.

Ad 1. Ad perfectionem sanitatis spiritualis, vltra exclusionem peccatorum requiritur, vt excludantur eorum etiam effectus, & reliquæ, quod non habetur, saltem per se, per vllum aliud sacramentum eo modo, quo per illud obtinetur.

Ad 2. Non tenentur omnes, & semper, vt habeant vltimum complementum sanctitatis, & iustitiæ, quod solum adiicitur in articulo mortis. Dictum autem est nomen perfectionis sanitatis spiritualis, propriissimè conuenire soli eiusmodi complemento. Christus autem Dominus, & Beata Virgo, habuere cumulatissimam sanitatem, idèque non egere accidentali aliqua eiusmodi perfectione sanitatis spiritualis. Sed nec sancti Martyres aut alij decedentes absque præuia dispositione physica corporis, debilitante vires corporis, atque indè animi, indiguere auxiliis actualibus gratiæ, quæ intrinsecè ex sua natura subuenirent tali virium debilitati, quæque propterea essent vltimò completiua, ex sua natura, sanitatis spiritualis.

Ad 3. Aqua baptismi non abluit corpus, quatenus est pars sacramenti, & ex opere operato, sed virtute sua naturali, qua etiam subuenit oleum infirmo, si quid patiat, cui illud mederi naturaliter possit. Ceterum sanitas corporalis non numeratur absolute inter effectus huius sacramenti, sed indirectè tantum quatenus conferre aliquando potest ad sanitatem spirituale. Omnia namque sacramenta instituta sunt directè propter solum bonum spirituale hominis, nec operantur quidquam circa opus, nisi quatenus interest ad bonum animæ consequi aliquid temporale, seu corporale; hæc credo de causa attribuit Iacobus specialiter orationi fidei, salutem corporalem infirmi; vt nimirum indicaret salutem corporalem obtineri per hoc sacramentum, non cum ea infallibilitate, ac vniuersalitate, qua inducunt sacramenta suos effectus directè intentos in eorum institutione, sed ad eum modum, quo oratio impetrat, quod petit, nempè, vbi, & quando, & quatenus oportet, relate ad vltimum finem, & ad vitam æternam. Quo obiter satisfiat argumento hæreticorum, inferentium indè solam fidem ministri operari in hoc sacramento, aut eandem in eodem omnino requiri, vt sacramentum valeat, ac prosit infirmo. Quia reliquos effectus speciales alienationis, & remissionis peccatorum non deuinxit similiter orationi fidei, sed ab ea omnino absoluit, vt patet ex contextu.

Ad 4. Iam reddita est superius ratio ob quam istud sacramentum, non imprimit characterem, atque ostensum est eam rationem non tenere in illis aliis sacramentis, cum quibus confertur. Iam sacramentum tantum, dicitur in Extrema-Vnctione, vnctio ipsa simul cum forma, res tantum, gratia habitualis, & auxilia actualia vltimò periclitanti opportuna; res simul & sacramentum dicitur à D. Thoma, & ab aliis communiter, deuotio quædam actualis, quam dat hoc sacramentum per se, & qualem requirit status ille angustiarum animi, & corporis.